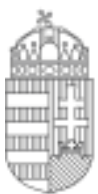

KÉZIKÖNYV

A MEGÚJULT KOOPERATÍV DOKTORI KÉPZÉSRŐL

KKT
KUTATÁSI
KIVÁLÓSÁGI
TANÁCS

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

A doktori képzési rendszer átfogó megújítása

Magyarország doktori képzési rendszere 2025-ben jelentősen megújult. A reform célja, hogy a doktori képzés korszerűbbé, rugalmasabbá és nemzetközi összehasonlításban versenyképesebbé váljon a fiatal kutatók számára, miközben hatékonyan támogatja Magyarország tudományos és innovációs képességének fejlődését. A változást széles körű szakmai egyeztetések előzték meg, amelyekben aktívan részt vettek a tudomány, a felsőoktatás és a doktoranduszi érdekképviselő meghatározó szereplői is. A reform eredményeként a doktori képzési rendszer 2025 szeptemberétől három pillérré épül.

1 Kutatói kiválósági doktori képzés

Az új képzési forma a tudományos kutatói pályára készülő fiatalokat célozza. A résztvevő doktoranduszok kiemelkedő kutatók vezetésével, támogatott kutatási programok keretében végezhetik doktori programjukat.

2 Kooperatív doktori képzés

Ez a forma azoknak a doktoranduszoknak kínálja lehetőséget, akik tanulmányaik mellett egyetemen, egészségügyi intézményben vagy kutatás-fejlesztéssel foglalkozó szervezetnél dolgoznak. A modell egyszerre erősíti a kutatói utánpótlást, valamint az egyetemek és a vállalati szféra kapcsolatát.

3 Hagyományos doktori képzés

Az eddig működő doktori képzési forma továbbra is elérhető marad azoknak, akik a fenti két képzési forma egyikébe sem tudnak bekapcsolódni.

A rendszer megújítását jelentős jogszabályi változások alapozták meg: módosult a nemzeti felsőoktatásról szóló törvény, valamint a doktori képzést szabályozó kormányrendelet (ld. alább). Az átalakítás eredményeként a doktori képzés – amellett, hogy továbbra is erősíti a kutatói kiválóságot – jobban igazodik a különböző életpályákhoz és karriercélokhoz, támogatja az innovációt, és új lendületet ad a magyar tudományos utánpótlás fejlődésének. A változásoknak köszönhetően nőtt az egyetemek autonómiája, rugalmasabbak lettek a képzési követelmények, korszerűsödött a finanszírozás, és ösztönzőbb feltételek segítik a fokozatszerzést.

	Kutatói kiválósági doktori képzés	Kooperatív doktori képzés	Hagyományos doktori képzés
Kinek szól?	tudományos kutatói karrierre készülő fiatal kutatók	munkájuk részeként kutatás-fejlesztést végző kutatók, akiknek munkahelyi kötelezettségeik mellett lehetőségük van a doktori fokozatszerzéshez szükséges programban részt venni	akik tudományos fokozatot kívánnak szerezni egyetemi keretek között
Milyen jogviszonnyal jár?	munkaviszony és hallgatói jogviszony	munkaviszony és hallgatói jogviszony	hallgatói jogviszony
Milyen munkavégzéssel jár?	elsősorban teljes állású munkaszerződés (pl. tudományos segédmunkatárs beosztásban)	legalább heti 20 óra munkaszerződés (pl. egyetemi tanársegédi beosztásban)	nem kötelező
Ki a munkaadó?	egyetem vagy kutatóintézet	egyetem, egészségügyi intézmény vagy kutatás-fejlesztéssel foglalkozó szervezet	nem releváns
Milyen anyagi támogatással jár?	teljes munkabér projektforrásból	részidős munkabér + emelt állami ösztöndíj	normál állami ösztöndíj
Mi a jellemző havi támogatás?	a támogatott kutatási projekt alapján, de jellemzően legalább a minimálbér kétszerese	részidős munkabér + 250 ezer Ft ösztöndíj	140–180 ezer Ft ösztöndíj
Milyen karrier tervezhető?	nemzetközi szintű kutatói karrier	egyetemi kutatói, oktatói karrier, vállalati kutatás-fejlesztés, egészségügyi vagy más innovációs szakmai pálya	egyéni kutatói, oktatói pálya vagy egyéb olyan szakmai karrier, ahol a tudományos fokozat előnyt jelent
Mi a képzési forma előnye?	magas szintű kutatási környezet, kutatócsoportban való részvétel, versenyképes jövedelem	munka és doktori képzés összehangolása	rugalmasság, klasszikus egyetemi modell
Mikor került bevezetésre?	2025-ben új pilléreként létrehozva	2025-ben rendszerszinten megerősítve	fennmaradó képzési forma

Az új struktúra egyik alappillére: a kooperatív doktori rendszer

A doktori képzés korszerűsítését és az egyetemi-vállalati együttműködések erősítését egyszerre szolgálja az a konstrukció, amely lehetővé teszi, hogy a doktoranduszok kutatási tevékenységüket vállalati vagy más releváns intézményi környezetben végezzék, mindezzel elősegítve a tudományos kutatások gazdasági és társadalmi hasznosulását.

Az alábbiakban összefoglaljuk a fejlődés útját, bemutatva az eddigi két legfontosabb, egymást követő kezdeményezést ezen a téren. Bár a céljuk hasonló – az egyetemek és a gazdasági szereplők közötti kutatás-fejlesztési együttműködések erősítése –, működésük és szabályozási kereteik eltérnek. Felsoroljuk a két megközelítés fő jellemzőit, kitérve arra is, hogy a korábbi sikeres ösztöndíjprogramból miként lett mára egy általánosan elérhető új doktori képzési forma.

1. KOOPERATÍV DOKTORI PROGRAM: ÖSZTÖNDÍJPROGRAM (2020 - 2025)

A kooperatív doktori program (KDP, később EKÖP-KDP) a jogosultsági feltételeknek megfelelő doktoranduszoknak **pályázati úton elnyerhető ösztöndíjat** kínált, amelyet a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap finanszírozott. Az ösztöndíjprogram elsődleges célja volt, hogy erősítse az egyetemek és a gazdasági szereplők közötti kutatás-fejlesztési együttműködések, valamint elősegítse a doktori kutatások gyakorlati hasznosulását.

A pályázati felhívások meghirdetése

- 2020–2023 között a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFI Hivatal) hirdette meg.
- 2024–2025 között az egyetemek írták ki az ösztöndíjpályázatokat az Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Program keretében külön alprogramként (EKÖP-KDP), melynek finanszírozását továbbra is az NKFI Hivatal biztosította az egyetemek számára.

Az ösztöndíj jellemzői

- 24–48 hónapos ösztöndíjas időszak,
- adómentes ösztöndíj,
- az állami doktori ösztöndíjtól független támogatási forma,
- az ösztöndíjas projekt témája illeszkedik a doktori kutatási tervhez,
- a doktori iskola előmeneteli követelményei mellett teljesíteni kell az ösztöndíj vállalásait és kötelezettségeit.

Jogviszonyok a programban

A konstrukcióból adódóan a doktorandusznak **három párhuzamos jogviszonya** volt:

- hallgatói jogviszony az egyetemmel (doktori képzés),
- munkaviszony a vállalattal vagy más foglalkoztató szervezettel,
- ösztöndíjas jogviszony az NKFI Hivatallal, később a támogató egyetemmel.

A program tartós sikere maga után vonta a rendszerré válás igényét, hogy a program által kínált előnyökhöz minél többen és minél egyszerűbben férhessenek hozzá. Éppen ezért – a fejlődés következő szintjeként – a kooperatív doktori modell önálló képzési formaként jelent meg a doktori képzés rendszerében. Ezzel egyidejűleg a KDP mint ösztöndíjprogram 2026-tól pályázati formában már nem kerül meghirdetésre.

2. KOOPERATÍV DOKTORI KÉPZÉS: ÖNÁLLÓ KÉPZÉSI FORMA (2025–TŐL)

A kooperatív doktori képzés egy olyan doktori képzési forma, amelyben a doktorandusz a doktori tanulmányokkal párhuzamosan kutatási, illetve innovációs tevékenységet végez egy foglalkoztató szervezetnél.

Jogszabályi háttér

A kooperatív doktori képzés **nem pályázat**, hanem a doktori képzés egyik **jogszabályban rögzített formája**, melynek részleteiről az alábbi jogszabályok rendelkeznek:

- a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény,
- a doktori iskolákról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) Korm. rendelet.

A képzési forma feltételei

A kooperatív doktori képzésben részt vevő hallgató

- doktori tanulmányokat folytat egy egyetemen,
- **legalább heti 20 órában foglalkoztatásban áll** egy kutatási vagy innovációs tevékenységet végző szervezetnél,
- doktori kutatása kapcsolódik a foglalkoztató szervezet tevékenységéhez.

A foglalkoztatásra vonatkozó feltételek

A kooperatív doktori képzés keretében a doktoranduszt foglalkoztató szervezetnek meg kell felelnie az alábbi feltételek egyikének:

- a) felsőoktatási intézmény, ahol a doktorandusz oktatói vagy kutatói munkakörben dolgozik,
- b) egészségügyi szolgáltató intézmény,
- c) olyan szervezet, amely a doktori képzés megkezdését megelőző három éven belül megszerzett kutatás-fejlesztési minősítéssel rendelkezik,
- d) olyan szervezet, amely munkáltatóként korábban részt vett a Kooperatív Doktori Programban (KDP vagy EKÖP-KDP),
- e) olyan szervezet, amely a doktori képzés megkezdését megelőző három éven belül kutatás-fejlesztési támogatásban részesült az NKFI Hivataltól.

Ösztöndíj

A kooperatív doktori képzésben részt vevő hallgató **250 000 Ft/hó emelt összegű állami doktori ösztöndíjban** részesül.

Jogviszonyok

Ebben a konstrukcióban a doktorandusznak **két párhuzamos jogviszonya van:**

1. **kooperatív doktori hallgatói jogviszony** az egyetemmel,
2. **munkaviszony** a foglalkoztató szervezettel.

Ismét hangsúlyozandó: ez **nem pályázati úton elnyerhető ösztöndíj**, hanem **önálló képzési forma**, amelynek keretében az egyetem eleve ebben a státuszban veheti fel a doktori hallgatót, amennyiben a feltételek teljesülnek.

További hasznos információk

- A Nemzeti Innovációs Ügynökség és a Doktoranduszok Országos Szövetségének közös kiadványa a megújuló doktori képzés rendszeréről (2026), <https://niu.hu/project/doktori-kepzesek-magyarorszagon-kiadvany>
- A K+F minősítés rendjéről szóló tájékoztatás, <https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/kf-minosites>

Gyakran Ismételt Kérdések

Összegyűjtöttük azokat a tipikus kérdéseket, amelyek az új képzési forma kapcsán felmerültek vagy felmerülhetnek. Felhívjuk a figyelmet, hogy a dokumentumban közölt információk nem minősülnek hivatalos állásfoglalásnak, kizárólag a tájékozódást segítik.

Mikortól érhető el a kooperatív doktori képzés?

A kooperatív doktori képzéshez kapcsolódó jogszabályi változások 2025-ben léptek hatályba. A képzési forma gyakorlati bevezetése a 2026. évi doktori felvételi eljárásokban jelenik meg széles körben, és elsősorban az ekkor felvett hallgatók számára válik elérhetővé.

A kooperatív doktori képzéssel járó ösztöndíj mellett más ösztöndíj kapható-e?

A kooperatív doktori képzéshez kapcsolódó állami ösztöndíj mellett további ösztöndíjak elnyerésének lehetősége mindig az adott támogatási program szabályaitól függ.

A korábbi KDP/EKÖP-KDP ösztöndíj 2026-ban már nem kerül meghirdetésre, ezért ez a támogatási forma nem lesz elérhető. Az **EKÖP** ösztöndíj esetében az NKFI Hivatal általános szabályzata alapján nincs automatikus kizáró ok, ugyanakkor az egyes egyetemek saját pályázati felhívása ettől eltérő feltételeket is meghatározhat.

Más, nem az NKFI Hivatalhoz kapcsolódó ösztöndíjak és támogatások esetében szintén minden esetben az adott pályázati kiírás rendelkezései az irányadók. Ennek megfelelően célszerű minden jelentkezés előtt a konkrét felhívás feltételeit megvizsgálni.

Az egyetem köteles-e indítani kooperatív doktori képzést?

Nem. A kooperatív doktori képzés lehetőségként jelenik meg a megújult doktori rendszerben, azonban annak elindítása nem kötelező minden felsőoktatási intézmény számára. Az, hogy egy egyetem meghirdet-e ilyen képzési formát, saját stratégiai döntésétől függ.

A kooperatív doktori képzésben jár-e díjazás a témavezetőknek, vállalati szakértőknek, illetve van-e fokozatszerzési díj?

A kooperatív doktori képzés alapvetően a doktorandusz támogatását szolgáló képzési forma, ezért a jogszabály elsődlegesen a hallgató ösztöndíjára és foglalkoztatására vonatkozó szabályokat rögzíti. A témavezetők, vállalati szakértők díjazására nincs szabály. A KDP ösztöndíjprogrammal szemben itt nem kötelező vállalati szakértő, mint esetleges külső témavezető megjelölése.

Mi történik az ösztöndíjjal, ha hamarabb történik meg a fokozatszerzés?

Amennyiben az állami ösztöndíjas doktorandusz a doktori oklevelét a képzés megkezdésétől számított négy éven belül megszerzi, a fokozatszerzést követően is jogosult marad a teljes négyéves időszakra járó ösztöndíj fennmaradó részére. A szabályozás célja, hogy a gyorsabb és eredményesebb fokozatszerzés ne járjon anyagi hátránnyal.

Van-e visszafizetési kötelezettség a kooperatív doktori képzés esetén, ha nem sikerül fokozatot szerezni?

Igen. Amennyiben a kooperatív doktori képzésben részt vevő állami ösztöndíjas doktorandusz a hallgatói jogviszony létrejöttétől számított hat éven belül nem szerzi meg doktori oklevelét, visszafizetési kötelezettsége keletkezik. Ebben az esetben a részére folyósított ösztöndíj összegének 10%-át kell visszatérítenie a magyar állam részére, a fogyasztóiár-növekedés mértékével korrigált összegben.

Lehet-e a HUN-REN kutatóintézet munkáltató a kooperatív doktori képzésben?

A HUN-REN kutatóintézeteiben dolgozók számára elsődlegesen a kutatói kiválósági doktori képzés jelenti a fokozatszerzéshez vezető utat, hiszen ezek a kutatók munkaköri feladatuként eleve tudományos kutatást végeznek elsősorban, és munkahelyükön magas szintű kutatási projektekbe kapcsolódhatnak be. A kooperatív doktori képzés koncepciója ezzel szemben elsősorban az egyetemi oktatói pályára, egészségügyi vagy vállalati kutató-fejlesztői karriert tervezők számára ajánlott, akik doktori kutatási feladataik mellett egy tanszéken oktatási, egy egészségügyi intézményben gyógyítási vagy egy vállalatnál egyéb fejlesztői munkákban is részt vesznek.

Formálisan a HUN-REN kutatóintézetek, amennyiben megfelelnek a vonatkozó jogszabályi feltételeknek, munkáltatóként részt vehetnek a kooperatív doktori képzésben. Az adott doktori iskola döntése, hogy egy jelentkezőnek biztosítja-e a kooperatív doktori képzés lehetőségét. A HUN-REN kutatóintézetek megfelelőségének tipikusan esetei, ha az adott intézet:

- korábban munkáltatóként részt vett a Kooperatív Doktori Programban (KDP vagy EKÖP-KDP), vagy
- a doktori képzés megkezdését megelőző három éven belül kutatás-fejlesztési támogatásban részesült az NKFI Hivataltól.

Hogyan igazolható, hogy a munkáltató megfelel a kooperatív doktori képzés feltételeinek?

A kooperatív doktori képzésben munkáltatóként való részvétel feltételeinek teljesülését a szervezetnek megfelelő dokumentumokkal szükséges alátámasztania. Az igazolás módja attól függ, hogy a jogosultság mely jogcímen áll fenn.

- **Kutatás-fejlesztési minősítés esetén** a megfelelés az NKFI Hivatal – korábban a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala – által lefolytatott minősítési eljárás eredményeként kiállított hivatalos okirattal igazolható.
- **Korábbi KDP vagy EKÖP-KDP részvétel esetén** a jogosultságot a programban való részvételhez kapcsolódó dokumentumok támaszthatják alá. Ilyen lehet különösen a foglalkoztatás tényére vonatkozó iratok, a vállalati szakértővel kötött szerződés, valamint az egyetemmel létrejött együttműködési megállapodás vagy más kapcsolódó dokumentum. A korábbi KDP programokban résztvevő foglalkoztatók listája megtekinthető továbbá az NKFI Hivatal honlapján.
- **Három éven belül elnyert kutatás-fejlesztési támogatás esetén** a megfelelés jellemzően az NKFI Hivatal által kibocsátott támogatói okirattal vagy támogatási szerződéssel igazolható. A támogatói döntés ellenőrizhető továbbá az NKFI Hivatal honlapján az adott konstrukcióhoz tartozó közlemények és támogatott projektek listája között.

A konkrét igazolási forma tekintetében az adott felsőoktatási intézmény doktori szabályzata, illetve a felvételi eljárásban előírt dokumentáció további szabályokat írhat elő.

Honnan kell számítani a három évet kutatás-fejlesztési támogatás esetén?

A jogszabály úgy fogalmaz, hogy a munkáltató akkor felel meg a feltételeknek, ha a doktori képzés megkezdését megelőző három éven belül kutatás-fejlesztési támogatásban részesült az NKFI Hivataltól. Erre tekintettel a hároméves időszak számításának alapja a támogatás odaítélésének időpontja, vagyis tipikusan a támogatói döntés, illetve annak hivatalos dokumentuma, a **támogatói okirat vagy támogatási szerződés kelte** lehet.

Valamennyi NKFI Hivatal által megítélt támogatás kutatás-fejlesztési támogatásnak tekinthető-e?

Az NKFI Hivatal által megítélt támogatások többsége kutatás-fejlesztési célú támogatásnak minősül, azonban nem minden konstrukció tartozik ebbe a körbe. Annak megállapításához, hogy egy adott támogatás kutatás-fejlesztési támogatásnak tekinthető-e, minden esetben az adott **pályázati felhívás**, valamint a kapcsolódó **támogatási dokumentumok** irányadók, amelyek rögzítik a projekt célját, tartalmát és támogatható tevékenységeit.

Általánosságban kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősül, ha a projekt keretében megvalósul:

- alapkutatás, és/vagy
- alkalmazott kutatás, és/vagy
- kísérleti fejlesztés.

Mi a teendő, ha a munkáltató jelenleg egyik feltételnek sem felel meg, de szeretne kooperatív doktori képzés keretében hallgatót foglalkoztatni?

Amennyiben a munkáltató jelenleg nem felel meg a kooperatív doktori képzésben való részvétel feltételeinek, de a jövőben szeretne doktoranduszt foglalkoztatni, célszerű **kutatás-fejlesztési minősítési kérelmet** benyújtania.

A minősítési eljárást az NKFI Hivatal folytatja le. Pozitív elbírálás esetén a szervezet hivatalos okiratot kap arról, hogy tevékenysége kutatás-fejlesztési tevékenységnek minősül, amely megalapozhatja a kooperatív doktori képzésben munkáltatóként való részvételt. A folyamat megkezdése érdekében érdemes időben felkészülni, áttekinteni a vállalat K+F tevékenységeit, projektjeit és az ezekhez kapcsolódó dokumentációt.